

Om testamenten och testamentegåvor

Vi vet hur komplicerad sorgen och smärtan blir när vi förlorat en närstående som tagit sitt liv. Det kan vi bekräfta för den som söker hjälp och stöd hos oss. Vi kan också förmedla hopp om att det går att så småningom hitta ett sätt att få en mening med livet igen trots det svåra och ibland outhärdliga vi går igenom. Din testamentsgåva är med och bidrar till långsiktigt hopp och gör att Spes kan fortsätta sitt livsviktiga arbete med stöd till efterlevande och också förebygga att fler drabbas imorgon.

Frågor och svar om testamenten:

När behövs ett testamente?

Testamente behövs om du själv vill avgöra vad som händer med dina tillgångar efter din bortgång. Om du inte skriver ett testamente så reglerar arvslagarna vad som händer med dina tillgångar.

Varför ska man skriva ett testamente?

Ett testamente är ett skriftligt dokument som gör det möjligt för dig att uttrycka din sista vilja för dina efterlevande.

Om du har bröstarvingar så tillfaller alltid hälften av dina tillgångar dem, det kallas för laglott. (Laglott är den del av en arvinges arvslott som inte kan tas ifrån honom eller henne genom testamente. Laglottens storlek är hälften av arvsloten)

Även om du har bröstarvingar har du rätt att själv bestämma över hur den andra hälften ska fördelas. Du kan tex välja att inkludera en eller flera ideella organisationer i ditt testamente.

Ett testamente underlättar också för dina nära och kära när den dagen kommer.

Man brukar vilja ha ett testamente ifall:

- Du har barn, både med din nuvarande partner (samkullbarn) och med någon annan (särkullbarn)
- Du vill att vissa tillgångar ska tillfalla bestämda personer (legatarier) som inte är dina arvingar
- Du vill att din kvarlåtenskap ska fördelas på ett visst sätt mellan arvingarna och/eller andra (personer eller/och organisationer)
- Du vill att ett eller flera av dina barn enbart ska ha sin laglott eller önskar att någon ska bli arvlös
- Du vill att någon organisation som du tycker om ska vara en förmånstagare i ditt testamente
Du vill att någon ska få avkastningen av en viss tillgång, medan äganderätten går till någon annan
- Du vill styra hur din förmögenhet används efter din död – normalt genom att upprätta en stiftelse
- Du vill att en viss egendom ska vara enskild egendom
- Du vill att barnen ska få tillträde till egendomen först när de uppnått en viss ålder
- Du vill att gemensamma barn (samkullbarn) ska få ut sitt arv redan vid den först avlidne förälderns död
- Du vill att arvet ska förknippas med andra villkor.

Vem kan skriva ett testamente?

Alla som fyllt 18 år kan upprätta ett testamente. Dessutom kan de som fyllt 16 år testamentera sådan egendom som de arbetat ihop, fått som gåva, eller som de fått testamenterat till sig.

När bör man upprätta ett testamente?

Du kan upprätta ett testamente när som helst. Närmare 21 procent av alla personer mellan 30 och 65 år har skrivit ett testamente. Du kan alltid skriva ett nytt testamente när du vill och hur många gånger du vill. Det är alltid ditt sista testamente som gäller. Om du skriver ett nytt, rekommenderas du att riva det gamla, så ingen oklarhet uppstår.

Hur upprättar man ett testamente?

Det finns vissa formkrav för att ett testamente ska vara giltigt. Egentligen är det relativt okomplicerat att upprätta ett testamente, så länge man uppfyller kraven. Du kan skriva på dator eller för hand. Ett enklare testamente räcker för de allra flesta. Du kan använda Spetestamentemall om du vill. Känner du dig osäker så bör du kontakta en jurist och be om hjälp.

Kortfattat:

Testamentet ska vara skriftligt. Det ska undertecknas av dig och av två vittnen. De som bevittnar ditt testamente ska vara närvarande och vara vid full psykisk hälsa. Vittnena får inte vara släkt eller gift med dig och de ska heller inte stå med i testamentet.

Så här gör du i sex enkla steg:

Sätt dig vid datorn eller använd papper och penna.

1. Skriv en lista över dina tillgångar.

Som testator är det du som bestämmer innehållet. Du kan tex välja att testamentera pengar, värdepapper, fastigheter eller bostadsrätter och även en viss procent av dina samlade tillgångar, eller särskilt specifierad lös eller fast egendom.

2. Skriv hur du vill att dina tillgångar ska fördelas

Som testator är det du själv som väljer hur du vill att din kravlåtenskap ska fördelas och till vem.

Du kan välja att ge allt till en person eller organisation. (Förutom laglotten)

Du kan också välja att fördela dina tillgångar procentuellt mellan flera testamentstagare. Du kan också ange att en person eller organisation ska få ett bestämt belopp eller en viss egendom, som till exempel en fastighet.

3. Skriv med testamentstagarnas uppgifter

Om du saknar personnummer till arvtagaren, ange vad ni har för relation och eventuella andra uppgifter du har, som adress eller telefonnummer. Om du valt att testamentera till Spes anger du organisationsnummer 802014-9483.

4. Skriv under testamentet

Ditt testamente måste vara egenhändigt undertecknat av dig.

5. Testamentet ska bevittnas

Din namnteckning måste bevittnas av två samtidigt närvarande personer. De här personerna får inte vara släkt eller gift med dig eller på annat sätt omfattas av testamentet. De måste veta att de bevittnar ett testamente men du måste inte visa dem innehållet. Vittnena ska ha fyllt 15 år och vara vid full psykisk hälsa.

6. Färdigt

Ditt testamente behöver inte registreras någonstans, men ska förvaras på en säker och trygg plats.

Läs gärna mer i våra checklistor.

Finns det någon mall jag kan använda för att upprätta mitt testamente?

Du får gärna använda Spes förenklade mall för testamente. Det är ett worddokument och kan redigeras hur du vill.

OBS! Om du är gift eller är sambo, så tänk på att upprätta ett inbördes testamente också.

Eller så kan du/ni som är gifta inleda ert testamente med :

Undertecknade äkta makar förordnar härmed följande såsom vår yttersta vilja och testamente.

Den av oss som överlever den andre ska med fri förfoganderätt erhålla all den först avlidnes kvarlåtenskap. Den efterlevande ska sålunda ej äga rätt att testamentariskt förfoga över kvarlåtenskapen.

Efter den sist avlidnes frånfälle ska all kvarlåtenskap tillfalla nedan angivna person(er) och/eller organisation(er) enligt följande fördelning:

Eller så kan du/ni som är sambor inleda ert testamente med :

Undertecknade sambor förordnar härmed följande såsom vår yttersta vilja och testamente.

Den av oss som överlever den andre ska med fri förfoganderätt erhålla all den först avlidnes kvarlåtenskap. Den efterlevande ska sålunda ej äga rätt att testamentariskt förfoga över kvarlåtenskapen.

Vid den först avlidnes frånfälle ska även den efterlevande sambons tillgångar och skulder antecknas och värderas enligt samma principer som gäller för den avlidnes kvarlåtenskap. Dessa anteckningar ska jämte bouppteckningen ligga till grund för lottfördelningen mellan våra respektive arvingar vid den sist avlidne sambons frånfälle. Reglerna i 3 kapitlet Ärvdabalken om vederlag och förkovran ska därvid äga motsvarande tillämpning.

Efter den sist avlidnes frånfälle ska all kvarlåtenskap tillfalla nedan angivna person(er) och/eller organisation(er) enligt följande fördelning:

Eller fråga en jurist om hjälp.

Har ni någon checklista för mig som skriver ett testamente?

Du som skriver testamentet kallas för testator. Här har vi samlat information i form av en checklista. Om du följer checklistan så kommer ditt testamente att uppfylla formkraven som finns på ett testamente.

- Ditt testamente ska vara skriftligt. Det ska undertecknas av dig samt av två vittnen som är vid full psykisk hälsa.
- Vittnena får inte vara släkt eller gift med dig, de får heller inte stå med i testamentet.
- Dina vittnen behöver inte läsa eller se innehållet i ditt testamente. De bekräftar genom sitt vittnesmål att det är din namnteckning och att det är du som undertecknat estamentet. De vittnar också om att du är vid full psykisk hälsa.
- Underskrifterna på testamentet måste göras personligen, det går inte att använda digitala signaturer via t.ex. mobilt bank-ID. Ni ska skriva under testamentet personligen vid samma plats och tillfälle.

- Testamentet behöver inte registreras någonstans. Du förvarar det på ett ställe där det säkert kan hittas. T.ex. i ett hemarkiv eller pärm du förvarar andra viktiga dokument.
- Du kan gärna ge en kopia på testamentet till några personer du litar på. Du kan också utse en testamentsexekutor (det kan vara någon som omnämns i ditt testamente eller en jurist. Testamentsexekutorns roll är att se till att testamentet verkställs). Om du utser en sådan person, kan du meddela att du upprättat ett testamente och var det kan hittas.
- Det går också att köpa tjänsten Testamentesförvaring via avtal24 eller Familjens Jurist, då förvaras det i ett bombsäkert bergrum och den som får hand om ditt dödsbo får reda på att det finns ett testamente via den tjänsten.
- Det är inga problem om du vill skriva ett nytt testamente, det kan du göra när som helst. Eller så kan du skriva ett så kallat tilläggstestamente.
- Det är alltid ditt senaste testamente som gäller.
- Om du inkluderar en eller flera organisationer i ditt testamente som förmånstagare för en gåva, meddela dem gärna det. Det blir de tacksamma för och de får möjlighet att tacka dig. Du behöver inte skicka några dokument eller kopia på testamentet till dem

Om jag vill inkludera Spes eller en annan ideell organisation, hur gör jag då?

Du som skriver testamentet kallas för testator. Här har vi samlat information om hur du kan inkludera Spes eller en annan organisation i ditt testamente i form av en checklista.

- Ifall du testamenterar en fast egendom (mark eller fastighet). Skriv inte att fast egendom ska säljas först, det kan påverka gåvans värde.
- Öronmärk inte gåvan. Mycket kan hända över lång tid, så det är bättre med en verksamhetsgåva än till ett specifikt projekt eller

liknande. Annars kanske inte organisationen kan uppfylla dina krav på hur gåvan ska användas.

- Du bestämmer hur stor gåva Spes ska få, men ange hellre en procentuell andel än ett fast belopp.
- Ange organisationens organisationsnummer.
Spes organisationsnummer är: 802014-9483
Namn: Spes – Riksförbundet för suicidprevention och efterlevandestöd
- Om du vill känna dig trygg med din gåva, är det bra att kolla upp ifall organisationen är medlem i Svensk Insamlingskontroll eller Giva Sverige. Spes är medlemmar i Svensk Insamlingskontroll och innehar 90-konto.
- Meddela oss gärna när du har inkluderat Spes i ditt testamente. Vi vill gärna säga tack. Om du inte vill meddela oss går det givetvis lika bra, då passar vi på att här tacka dig för ditt förtroende och vi kommer att förvalta din testamentegåva på bästa möjliga sätt. Stort varmt och innerligt tack.

Vad ska den som bevittnar ett testamente tänka på?

Du som bevittnar testamentet kallas för vittne. Här har vi samlat information i form av en checklista. Om du följer checklistan så kan du vara säker på att din bevittning sker på ett korrekt sätt.

Du ska bevittna och underteckna testamentet tillsammans med ytterligare ett vittne. Testamentet måste bevittnas av två personer. Ni ska underteckna på plats och vid ett och samma tillfälle. Testatorn ska också underteckna vid samma tillfälle.

- Du måste ha fyllt 15 år och måste vara vid full psykisk hälsa.
- Du får inte stå med i testamentet som testamentstagare, vilket betyder att du inte får en del av arvet.
- Om du är gift eller släkt med testatorn kan du inte vara vittne.

- Du behöver inte läsa eller se innehållet i testamentet. Ett vittne intygar även med sin bevittning att testamentet ger uttryck för testamentsgivarens vilja, att testamentsgivaren vid tillfället är vid sina sinnes fulla bruk och att det inte föreligger någon psykisk störning, tvång eller annan obehörig påverkan som senare kan ligga till grund för ogiltigförklaring av testamentet.
- Kontrollera att testamentet är korrekt dataret och att testatorn har skrivit under sista sidan och också har signerat eventuellt övriga sidor.
- Skriv under testamentet. OBS ! Glöm inte namnförtydligande och ditt personnummer.

Vad betyder arvslott och laglott?

Laglott

Den del av en bröstarvinges arvsrätt som denne alltid har rätt till.

Laglotten regleras i 7 kap. 1 § ärvdabalken och består av hälften av arvslotten.

Exempel: A, änka, dör och efterlämnar två bröstarvingar, B och C. Värdet efter A är 100. Om inget testamente finns ska B och C dela på detta, dvs. 50 var (deras arvslott). A har dock skrivit ett testamente som ger all kvarlåtenskap till Spes. Om B och C påkallar jämkning av testamentet (se 7 kap. 3 § ärvdabalken) kan de dock få ut sina laglotter som är hälften av arvslotten, det vill säga $50/2=25$. De får ut 25 var och 50 går till Spes. Läs mer: Sveriges riksdag Ärvdabalken

Alla släktarvingar kan ha rätt till arvslott, medan laglott är något som enbart den avlidens bröstarvingar (barn, barnbarn osv) kan få del av. Make/maka har aldrig rätt till någon laglott.

Laglotten är alltid 50 % av arvslotten.

Barnen har alltid rätt att begära sin laglott, men föräldern kan själv bestämma och fördela över den del som annars hade ingått i barnnens arvslott.

Vad är arvsrätt och arvsklass?

Arvsordningen styrs av arvsklasserna

- Först ärver efterlevande make/maka/partner.
- Därefter ärver de som tillhör första arvsklassen, arvingar i rakt nedstigande led (barn, barnbarn och barnbarnsbarn) som också kallas bröstarvingar.
- Andra arvsklassen är föräldrar och syskon samt syskonbarn.
- Tredje arvsklassen är far- och morföräldrar och deras barn (faster, farbror, moster och morbror).
- Kusiner ärver inte. Så om du saknar anhöriga, och inte skrivit något testamente, går pengarna till den Allmänna arvsfonden.

Mer information om testamentegåvor:

<https://www.givasverige.se/tryggt-givande/testamente/>

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/familjeratt/arvsratt/>

<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2023.9/340740.html>

https://www.bjornlunden.se/juridik/testamente__299